

MARIE GOLLOVÁ

ZAHRADNÍ UMĚNÍ A TVORBA KRAJINY V KULTURNĚ HISTORICKÉ PERSPEKTIVĚ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Zahradní umění je téma ze své podstaty interdisciplinární a nutnost je i interdisciplinárně zkoumat se zdá samozřejmě vyplývat právě z této podstaty. Dosavadní literatura tomu ale rozhodně neodpovídá a to, co se může zdát bez důkladné obeznámenosti s ní výhodou, se ukazuje jako zátěž. Nepotkávají se tu jen jednotlivé vědní disciplíny, ale také v tom nejzákladnějším příroda s kulturou, *ars s techné*, požitek s užitkem. Zahradní umění je i v užším smyslu, v jakém bylo chápáno na svém vrcholu v 18. a 19. století, uměním laickým, sblížujícím architekturu, malířství a literaturu v tvorbě básní v krajině, po nichž lze chodit a jež může vytvářet majitel poučeně diletuující v této trojici uměleckých druhů a navíc v teorii. Další laicizace laického vytvořila hybrid zahrádkářství a okruh, který se chová jako subkultura. Na něm dnes parazituje obrovský trh, který produkuje i imitaci odborné literatury. Literární produkce o historii zahradního umění tak dnes nese atribut svého předmětu: Hranice, pokud tu existují, jsou velmi neostré a neurčité. Téma je zatížené podobným břemenem, jako dejme tomu dějiny oděvu či dějiny gastronomické kultury: Literatura je bohatá, ale vesměs poznamenaná druhým atributem svého předmětu: I když ponecháme stranou komerční produkci obchodníků se slovem, nezbyvá než konstatovat, že ji převážně píšou laikové, minimálně v jedné z disciplín, s jejichž poznatky pracují. Bohužel se to nejvíce týká kulturní historie a dějin umění. Logicky, spíše si botanik troufne diletovat v dějinách architektury než historik architektury v botanice a dendrologii. Naopak tam, kde se badatelé ukázněně drží kopyta své disciplíny, se rozpadá obraz historických zahrad a z jejich dějin zbudou například jen dějiny drobných zahradních staveb vytržených z krajinného a vegetačního kontextu.

Diplomantka uvádí v úvodu své práce jako jeden z podstatných motivů jejího zaměření fakt, „že v dějinách zahradního umění se nemůžeme opřít o autoritativní syntézu jako např. v dějinách architektury či užitého umění. Chybí jednotná stylová periodizace a terminologie.“ (s.5) K slabinám literatury, které diplomantka uvádí, musím dodat ještě jednu: Vývoj jednotlivých disciplín, které se zabývají zahradním uměním, je asynchronní a navíc mezi nimi vládne jistý izolacionismus. Čím blíže současnosti, tím větší rozptyl i například základních stylových určení.

Proč kladu důraz právě na tyto otázky? Definiuje-li diplomantka jako cíl své práce „především předložit co nejpřesnější kulturně historický přehled vývoje zahradní tvorby a proměn lidského vnímání zahrad, parků a tvorby krajiny“ (s.5), navíc v redukci na Čechy a s důrazem na Prahu, může se to zdát jako příliš malá ambice, omezená vlastně jen na kompilaci. Mohl jsem sledovat vývoj zájmu kolegyně Gollové o téma historických zahrad a krajiny od počátku a vím tedy, jak je hluboký, přímo bytostný, a systematický. Její rozhodnutí má svou logiku: Narazila na problém,

který musela vyřešit, aby mohla jít dál. Zdánlivě malá ambice se mi tak jeví jako výraz cenné pokory a badatelské kázně. Nezvolila tím rozhodně snadné zadání.

Úroveň teoretického myšlení a interpretační invence diplomantky demonstrují vstupní kapitoly *Krajina, kulturní krajina a člověk mezi nimi* a *Zahrada v křesťanské symbolice*. V samotné rekonstrukci kulturně historického vývoje zahrad pak postupuje logicky a s rozumnou selektivností. Také změna měřítko, která umožňuje ukázat některé principy a charakteristiky podrobněji na pražských zahradách, se ukazuje jako efektivní kompoziční princip. Dobře pracuje s literárními doklady, ať už jde o dobovou teorii či básnické reflexe. Osobně si nejvíce cením kapitoly *Krajinářské parky a parky eklektické v 18. a 19. století*, tedy zpracování období, které klade největší nároky na pochopení kulturního kontextu a myšlenkového podloží.

Diplomantka v závěru konstatuje dosažení vytyčených cílů. Rád k tomu dodávám, že se tak stalo cestou trpělivé systematické práce, která není prezentována detailními polemikami, ale pouze výsledkem: Dějinami zahradního umění, v nichž jsou napraveny četné nesrovnalosti a omyly dosavadní literatury a soustředěny poznatky dosud roztroušené v kvalitativně nesourodé odborné, populární a komerční produkci.

Diplomovou práci Marie Gollové *Zahradní umění a tvorba krajiny v kulturně historické perspektivě* doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení klasifikačním stupněm *velmi dobře*.

V Dobřichovicích 2. února 2012

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.